

JENS PAULSEN

ARBEJDSMARKEDS KLAUSULER

Erhvervsbegrænsende og
mobilitetshæmmende aftaler

Jurist- og Økonomforbundets Forlag

Denne å[* er omfattet af lov om ophavsret.

Uanset evt. aftale med Copy-Dan er det ikke tilladt at kopiere eller indscanne siden til undervisningsbrug eller erhvervsmæssig brug.

Bogen er udgivet af Djøf Forlag (www.djoef-forlag.dk)

Jens Paulsen

Arbejdsmarkedsklausuler

Erhvervsbegrænsende og mobilitetshæmmende aftaler

Jurist- og Økonomforbundets Forlag
2009

Denne å[] * er omfattet af lov om ophavsret.

Uanset evt. aftale med Copy-Dan er det ikke tilladt at kopiere eller indscanne siden til undervisningsbrug eller erhvervsmæssig brug.

Bogen er udgivet af Djøf Forlag (www.djoef-forlag.dk)

Arbejdsmarkedsklausuler

1. udgave, 1. oplag

© 2009 by Jurist- og Økonomforbundets Forlag

Alle rettigheder forbeholdes.
Mekanisk, elektronisk, fotografisk eller anden gengivelse af
eller kopiering fra denne bog eller dele heraf
er ifølge gældende dansk lov om ophavsret ikke tilladt
uden forlagets skriftlige samtykke eller aftale med Copy-Dan.

Omslag: Bo Helsted
Tryk: Narayana Press, Gylling
Indbinding: Damm's Forlagsbogbinderi, Randers

Printed in Denmark 2009
ISBN 978-87-574-2125-5

Jurist- og Økonomforbundets Forlag
Lyngbyvej 17
Postboks 2702
2100 København Ø

Telefon: 39 13 55 00
Telefax: 39 13 55 55
e-mail: forlag@djoef.dk
www.djoef-forlag.dk

Denne å[] er omfattet af lov om ophavsret.

Uanset evt. aftale med Copy-Dan er det ikke tilladt at kopiere eller indscanne siden til undervisningsbrug eller erhvervsmæssig brug.

Bogen er udgivet af Djøf Forlag (www.djoef-forlag.dk)

Forord

Den primære anledning til udgivelsen af denne bog er, at reglerne i funktionærlovens §§ 18 og 18a om konkurrence- og kundeklausuler m.v., når denne bog ser dagens lys, har rundet de 10 år, ligesom betydelig og intensiv arbejdsmarkedsretlig debat omkring arbejdsgiveres brug af hemmelige jobklausuler, specielt i tilknytning til at Sø- og Handelsrettens dom af 28.07.06 i SH H 0066001 ved lov nr. 460 af 17. juni 2008 er omsat til gældende ret med fuld virkning fra 1. juli 2009.

Bogen er inspireret af opbygningen af Jens Paulsen og Niels Sørensen: *Konkurrence- og kundeklausuler & andre erhvervsbegrænsende aftaler* (2000), men der er ikke tale om en ny udgave af denne bog. Der er tale om en selvstændig fremstilling af de regler, der på den ene eller anden måde begrænser medarbejderens ret til frit at søge ansættelse, og de konsekvenser, som sådanne klausuler får for arbejdskraftens mobilitet. Det er et overordnet formål at beskrive samtlige klausultyper, såvel de lovregulerede som de ulovregulerede klausuler, hvad enten der er tale om direkte klausuler eller indirekte klausuler. Bogens titel – *Arbejdsmarkedsklausuler* med undertitlen *erhvervsbegrænsende- og mobilitetshæmmende aftaler* – er valgt for at anskueliggøre, at bogen behandler samtlige gængse konkurrencebegrænsende klausuler.

Bogen er baseret på en praktisk tilgang til de problemstillinger, der behandles, og er opdelt i seks dele. Del I består af kap. 1-3, hvor der gives en *introduktion* i kap. 1, *klausultyper defineres* og beskrives i kap. 2, og i kap. 3 skitseres *lovgrundlaget* eller manglen på samme for de enkelte arbejdsmarkedsklausuler.

Del II omfatter kap. 4-6 og behandler de *lovregulerede klausuler*: konkurrence-, kunde- og leverandørklausuler m.v. og jobklausuler.

Del III består af kap. 7-13 og vedrører de *ulovregulerede klausuler*, hvad enten disse er direkte eller indirekte. Kap. 7 og 8 vedrører hhv. uddannelsesklausuler og fastholdelsesklausuler. Medarbejderklausuler, der ikke omfattes af jobklausuloven, behandles i kap. 9. Kap. 10 behandler de aktieaflønnings- og medejermotiverede klausuler. Royaltyklausuler behandles i kap. 11. Andre klausuler, særligt indirekte klausuler, behandles i kap. 12. I tilknytning til de rent ansættelsesretlige arbejdsmarkedsklausuler behandles i kap. 13 klausuler

Forord

i forhold til tilsvarende bestemmelser i aktionær- og anpartshaveroverenskomster m.v. og i overdragelsesaftaler.

Del IV består af to kapitler, kap. 14 og 15, der vedrører dels hel eller delvis tilsidesættelse af klausuler, dels hel eller delvis tilsidesættelse af aftalte konventionalbøder.

Kap. 16 og 17 udgør del V. Kap. 16 vedrører fagedforbud i forhold til arbejdsmarkedsklausuler. Kap. 17 vedrører dels retsgrundlaget for konventionalbod, dels retsgrundlaget for erstatning for misligholdelse af arbejdsmarkedsklausuler.

Accessoriske problemstillinger i forhold til fremstillingens hovedkapitler behandles i del VI. I kap. 18 foretages en behandling af arbejdsmarkedsklausulers *skattemæssige* håndtering. En gennemgang af gældende lovgivning ud fra *de lege ferenda-betragtninger* er temaet for kap. 19, og endelig er der til illustration af teorien i kap. 20 medtaget en række *eksempler på formulering af arbejdsmarkedsklausuler*.

En stor tak skal lyde til mine kolleger advokat ph.d. Bent Ramskov for bistand ved afsnittene om skat m.v., advokat Søren Ole Nielsen for faglig sparring før og under bogens tilblivelse og advokat Ann Dueholm for bistand ved kildesøgning. En særlig tak skal også denne gang tilgå advokatsekretær Lone Falkenberg for arbejdet med omsættelsen af mine tanker til denne bog.

Kommentarer af enhver art, såvel positive som mindre positive, herunder gerne med kopi af utrykte afgørelser, er mere end velkomne.

Litteratur- og domsregistre er så vidt muligt ajourført til 15. juni 2009.

Herning, juli 2009

Jens Paulsen
jpa@dahlaw.dk

Indholdsfortegnelse

Forord	5
Liste over eksempler på klausuler	21
Del I. Indledning og begreber	
Kapitel 1. Indledning	25
1. Bogens titel	26
2. Afgrænsning af bogens emne	26
3. Baggrunden for reglerne i ful. §§ 18 og 18a	27
4. Baggrunden for reglerne i jobklausuloven	32
5. Arbejdsmarkedsklausuler i forhold til de enkelte arbejdstagerkategorier	36
6. Konkurrence- og kundeklausuler m.v. aftalt før 15. juni 1999	36
7. Jobklausuler aftalt før 1. juli 2008	40
Kapitel 2. Klausultyper	41
1. Konkurrenceklausul	42
2. Kundeklausul m.v.	42
3. Jobklausul	42
4. Optionsbestemt klausul	43
5. Uddannelsesklausul	43
6. Fastholdelsesklausul	44
7. Medarbejderklausul	44
8. Aktieaflønnings- og medejermotiveret klausul	45
9. Royaltyklausul	46
10. Andre begrænsninger – indirekte klausuler	46
10.1. Lovmæssige hindringer	47
10.1.1. Børneattester	47
10.1.2. Lov om finansiel virksomhed	47
10.1.3. Decorum	48

Indholdsfortegnelse

10.1.4.	Uddannelseskraft – krav til bevillinger, autorisationer, bestillinger o.l.	48
10.1.5.	Krav om forsvarlig økonomi	48
10.2.	Overenskomstmæssige hindringer	49
10.3.	Individuelle hindringer	49
10.3.1.	Langt opsigelsesvarsel – forlænget opsigelsesvarsel	49
10.3.2.	Krav om kørekort o.l.	50
10.3.3.	Krav om blank straffeattest	50
10.4.	Konsekvensen af medarbejderens tilsidesættelse af lovbestemte og/eller overenskomst- og/eller individuelt aftalte ansættelsesvilkår	50
11.	Klausuler i aktionær- og anpartshaveroverenskomster samt overdragelsesaftaler	51
11.1.	Klausuler i aktionær- og anpartshaveroverenskomster o.l.	52
11.2.	Klausuler i overdragelsesaftaler	52

Kapitel 3. Lovgrundlaget for arbejdsmarkeds klausuler – arbejdsmarkeds klausulers anvendelighed på de enkelte stillingskategorier

1.	Lovgrundlaget for de enkelte arbejdsmarkeds klausuler	56
1.1.	Konkurrence klausuler	56
1.2.	Kundeklausuler m.v.	57
1.3.	Jobklausuler	57
1.4.	Optionsklausuler	57
1.5.	Uddannelsesklausuler	57
1.6.	Fastholdelsesklausuler	58
1.7.	Medarbejderklausuler – kollegaklausuler	58
1.8.	Aktieafønnings- og medejermotiverede klausuler	58
1.9.	Royaltyklausuler	59
1.10.	Andre begrænsninger – indirekte klausuler	59
1.10.1.	Lovmæssige begrænsninger	59
1.10.1.1.	Børneattester	59
1.10.1.2.	Lov om finansiel virksomhed	59
1.10.1.3.	Decorum	59
1.10.1.4.	Uddannelseskraft – krav til bevillinger, autorisationer, bestillinger o.l.	60
1.10.1.5.	Krav om forsvarlig økonomi	60
1.10.2.	Overenskomstmæssige begrænsninger	60
1.10.3.	Individuelle begrænsninger	60

1.10.3.1. Langt opsigelsesvarsel – forlænget opsigelsesvarsel	61
1.10.3.2. Krav om kørekort o.l.	61
1.10.3.3. Krav om blank straffeattest	61
1.11. Klausuler i aktionær- og anpartshaveroverenskomster samt overdragelsesaftaler	61
2. Arbejdsmarkedsklausulers anvendelighed på de enkelte stillingskategorier	62
2.1. Direktører	62
2.2. Særligt betroede funktionærer	63
2.3. Funktionærer, der ikke indtager en særlig betroet stilling	64
2.4. Funktionærer med en gennemsnitlig ugentlig beskæftigelse på under 8 timer	65
2.5. Funktionærlignende ansættelse	65
2.6. Funktionærstatus ved aftale	66
2.7. Timelønnede – ikke-funktionærer	67
2.8. Offentligt ansatte	69
2.9. Ansatte i uddannelsesstillinger – elever m.v.	72
2.10. Sælger af virksomheder, der fortsætter som ansatte i samme virksomhed	73
2.11. Arbejdsmarkedsklausuler i aktionær- og anpartshaveroverenskomster o.l.	74
3. Opsummering – oversigt	77

DEL II. Lovregulerede klausuler

Kapitel 4. Konkurrenceklausuler	81
1. Med hvilke medarbejderkategorier kan der aftales konkurrenceklausuler?	82
1.1. Direktører	82
1.2. Ikke-funktionærer (timelønnede)	82
1.3. Almindelige funktionærer	82
1.4. Særlig betroede funktionærer	83
1.5. De lege ferenda-betragtninger	83
2. Gyldighedsbetingelser	84
2.1. Særlig betroet funktionæransættelsesforhold	84
2.1.1. Hvornår skal funktionæren indtage en særlig betroet stilling?	85

Indholdsfortegnelse

2.1.2.	Kriterier ved vurdering af begrebet: særlig betroet	91
2.1.3.	Kendskab til følsomme oplysninger	92
2.1.4.	Hierarkisk placering – kompetence – selvstændighed	93
2.1.5.	Virksomhedens størrelse	95
2.1.6.	Sammenfattende om betroethedskrav	95
2.2.	Aftale om udnyttelsesretten til en af funktionæren gjort opfindelse	96
2.3	Gyldighedsbetingelser – retsstillingen, hvor konkurrenceklausulen er aftalt før 15. juni 1999	97
3.	Kompensation	100
3.1.	Kompensationens fastsættelse	101
3.2.	Kompensationens størrelse	102
3.2.1.	Kompensationens størrelse angivet i kontrakten som gyldighedsbetingelse?	102
3.2.2.	Hvilke lønandele m.v. indgår ved beregning af kompensationens størrelse?	104
3.2.3.	Minimumskompensationens størrelse.	104
3.3.	Kompensationens udbetalingstermin	105
3.4.	Kompensation ved korterevarende og tidsbestemte ansættelsesforhold	107
3.5.	Kompensation ved arbejdsgiverens opsigelse af funktionæren	110
3.6.	Kompensation ved arbejdsgiverens bortvisning af funktionæren	113
3.7.	Kompensationens modregning i indtægt ved andet »passende« arbejde	114
3.8.	Er kompensationen feriepengeberettiget?	120
3.9.	Er kompensationen pensionsgivende?	122
3.10.	Kompensationens »status« ved arbejdsgiverens betalingsstandsning, konkurs, akkord eller dødsfald	123
3.11.	Kompensationens »status« ved funktionærens betalingsstandsning, konkurs, akkord eller dødsfald	124
3.12.	Kompensationens stilling ved virksomhedsoverdragelse	125
3.13.	Kompensation aftalt i kollektive overenskomster	127
3.13.1	Hvad forstås ved en kollektiv overenskomst?	131
3.13.2.	Omgåelse?	132
3.13.3.	Rette afgørelsesorgan	133

3.14.	Kompensation og bonus- og aktieaflønningsordninger	136
3.14.1.	Aktieaflønningsordninger	137
3.14.2.	Gratiale, bonus o.l.	138
3.15.	Konsekvensen af ingen kompensation, for lille kompensation eller for sent udbetalt kompensation	140
3.15.1.	Ingen kompensation	140
3.15.1.1.	Engangskompensation	140
3.15.1.2.	Løbende kompensation	142
3.15.2.	For lille kompensation	143
3.15.3.	For sent betalt kompensation	144
3.16.	Kompensation ved arbejdsgiverens afkald på klausulen	144
3.17.	Kompensation – retsstillingen, hvor konkurrenceklausulen er aftalt før 15. juni 1999	146
3.18.	Kompensation ved frafaldsaftale	146
4.	Opsigelse af konkurrenceklausuler	147
4.1.	Opsigelsesvarsler	148
4.1.1.	Forkortet opsigelsesvarsel	149
4.1.2.	Forlænget opsigelsesvarsel	149
4.2.	Opsigelse – opsigelse/bortvisning	150
4.3.	Opsigelse af tidsbestemt/opgavebestemt ansættelse – kompensation	152
4.4.	Hvornår kan opsigelse iværksættes?	158
4.5.	Omgåelse – »betinget« opsigelse	160
4.6.	Opsigelse af optionsbestemte klausuler – klausuler aftalt før 15. juni 1999	166
4.7.	Håndhævelse af klausul ved opsigelse	169
4.8.	Opsigelse af konkurrenceklausul ved arbejdsgiverens betalingsstandsning, konkurs, akkord eller dødsfald	171
4.9.	Opsigelse af konkurrenceklausul ved funktionærens betalingsstandsning, konkurs, akkord eller dødsfald	173
4.10.	Opsigelse ktr. væsentlig vilkårsændring	175
5.	Hel eller delvis tilsidesættelse af klausuler	176
6.	Konsekvensen af manglende iagttagelse af formkravene – opsummering	176
Kapitel 5. Kunde- og leverandørklausuler m.v.		179
1.	Med hvilke medarbejderkategorier kan der aftales kunde- og leverandørklausuler m.v.?	180
2.	Gyldighedsbetingelser	181
2.1.	Særlig betroet funktionæransættelsesforhold?	181

Indholdsfortegnelse

2.2.	Kunde- og leverandørbegrebet	181
2.2.1.	Egne kunder og leverandører m.v.	183
2.2.2.	Listekunder og leverandører m.v.	185
2.3.	Gyldighedsbetingelser – retsstillingen, hvor kunde- og leverandørklausulen m.v. er aftalt før 15. juni 1999	187
3.	Kompensation	187
3.1.	Kompensationens fastsættelse	188
3.2.	Kompensationens størrelse	188
3.3.	Kompensationens udbetalingstermin	189
3.4.	Kompensation ved korterevarende og tidsbestemte ansættelsesforhold	189
3.5.	Kompensation ved arbejdsgivers opsigelse af funktionæren .	190
3.6.	Kompensation ved arbejdsgiverens bortvisning af funktionæren	191
3.7.	Kompensationens modregning i indtægt ved andet »passende« arbejde	191
3.8.	Er kompensationen feriepengeberettiget?	192
3.9.	Er kompensationen provisionsgivende?	192
3.10.	Kompensationens »status« ved arbejdsgiverens betalingsstandsning, konkurs, akkord eller dødsfald	192
3.11.	Kompensationens »status« ved funktionærens betalingsstandsning, konkurs, akkord eller dødsfald	193
3.12.	Kompensationens stilling ved virksomhedsoverdragelse	193
3.13.	Kompensation aftalt ved kollektive overenskomster	193
3.14.	Kompensation og bonus- og aktieaflønningsordninger	193
3.15.	Konsekvensen af ingen kompensation, for lille kompensation eller for sent udbetalt kompensation	193
3.16.	Kompensation ved arbejdsgivers afkald på klausulen	194
3.17.	Kompensation – retsstillingen, hvor kunde- og leverandørklausulen m.v. er aftalt før 15. juni 1999	194
3.18.	Kompensation ved frafaldsaftale	195
4.	Opsigelse af kunde- og leverandørklausuler m.v.	195
4.1.	Opsigelsesvarsler	195
4.1.1.	Forkortet opsigelsesvarsel	196
4.1.2.	Forlænget opsigelsesvarsel	196
4.2.	Opsigelse – kompensation	196
4.3.	Opsigelse af tidsbestemt/opgavebestemt ansættelse – kompensation	197
4.4.	Hvornår kan opsigelse iværksættes?	197
4.5.	Omgåelse – »betinget« opsigelse	198

4.6. Opsigelse af optionsbestemte klausuler – klausuler aftalt før 15. juni 1999	198
4.7. Håndhævelse af klausul ved opsigelse	198
4.8. Opsigelse af kunde- og leverandørklausul m.v. ved arbejdsgiverens betalingsstandsning, konkurs, akkord eller dødsfald	199
4.9. Opsigelse af kunde- og leverandørklausul ved funktionærens betalingsstandsning, konkurs, akkord eller dødsfald	199
4.10. Opsigelse ktr. væsentlig vilkårsændring	199
5. Engangskompensation? – nej	199
6. Håndhævelse af klausulen ved opsigelse	200
7. Hel eller delvis tilsidesættelse af klausuler	201
8. Konsekvensen af manglende iagttagelse af formkravene – opsummering	202
9. Revisorklausulen	202
9.1. FSR-revisorklausul	203
9.2. FRR-revisorklausul	206
Kapitel 6. Jobklausuler	209
1. Jobklausullovens hovedformål	211
2. Begrebet jobklausuler	219
3. Vikarbureauer	222
3.1. Rimelig betaling	223
3.2. Gebyrperioden	224
3.3. Tilknytningen for kunderelaterede virksomheder	224
3.4. Konkret vurdering	225
4. Gyldighedsbetingelser	225
5. Kompensation	228
5.1. Ikke-funktionærer – timelønnede	230
5.2. Kompensationens modregning i indtægt ved andet »passende« arbejde	231
5.3. Kompensationens bortfald.	231
5.3.1. Berettiget bortvisning	231
5.3.2. Modregning i kompensationen i medfør af funktionærlovens regler om konkurrence- og kunde-klausuler	232
5.4. Kompensation ved korterevarende og tidsbestemte ansættelsesforhold	232
6. Opsigelse af jobklausuler	233

7.	Jobklausuler i forbindelse med virksomhedsoverdragelser	234
7.1.	Baggrunden for den særlige retsstilling ved forhandlinger om virksomhedsoverdragelse	234
7.2.	Undtagelsens udstrækning	235
8.	Konsekvensen af manglende iagttagelse af formkravene	236
9.	Fravigelse ved kollektivt overenskomst	237
10.	Eksisterende jobklausuler lovreguleres pr. 1. juli 2009 – ekspropriationsspøgelset	237
11.	Jobklausuler og ansættelsesbevisloven	238

DEL III. ULovregulerede klausuler

Kapitel 7. Uddannelsesklausuler 241

1.	Med hvilke medarbejderkategorier kan der aftales uddannelsesklausuler?	241
2.	I hvilke situationer er uddannelsesklausuler relevante?	241
3.	Hvilke uddannelsesomkostninger kan omfattes af uddannelsesklausuler?	242
4.	Hvilke uddannelser kan omfattes af uddannelsesklausuler?	244
5.	I hvilke stillinger er uddannelsesklausuler relevante?	247
6.	I hvilke situationer kan uddannelsesklausuler håndhæves ved opsigelse?	249

Kapitel 8. Fastholdelsesklausuler 251

1.	Med hvilke medarbejderkategorier kan der aftales fastholdelsesklausuler?	252
2.	I hvilke situationer er fastholdelsesklausuler relevante?	252
3.	Klausulbetingelser	253
3.1.	Fastholdelsesperioden	253
3.2.	Respekt af kollektive overenskomster – status i arbejdsgiverens konkursbo	256
3.2.1.	Overenskomstmæssige begrænsninger?	256
3.2.2.	Status i arbejdsgiverens konkursbo	257
3.3.	Begrænsninger i ful. §§ 17a og/eller 21?	258
3.4.	Konventionalbodselementet i forhold til løn- og ansættelsesvilkår	260
3.5.	Klausulbetingelser – opsigelse	261
4.	Fastholdelsesklausuler og professionel sport	261
4.1.	Fodbold – DBU-spillerkontrakt	262

4.2. Håndbold – DHF-spillerkontrakt	263
4.3. Ishockey – Dansk Ishockey Unions spillerkontrakt	264
4.4. Er det altid hensigtsmæssigt med lange tidsbestemte ansættelsesforhold?	267
5. Fri bil – og dog	268
Kapitel 9. Medarbejderklausuler, ikke omfattet af jobklausulloven	271
1. Afgrænsning over for medarbejderklausuler omfattet af jobklausulloven	271
2. Reguleringen af medarbejderklausuler uden for jobklausulloven	273
3. Medarbejderklausulers historik	273
Kapitel 10. Aktieaflønnings- og medejermotiverede klausuler	275
1. Retsstillingen før aktieoptionsloven – 1. juli 2004	275
1.1. Illustration af retsstillingen før 01.07.04	276
1.2. Aktieoptionsudvalget – aktieoptionsbetænkningen	278
2. Aktieoptionslovens hovedprincipper	279
3. Aktieoptionsloven frem for ful. § 17a	280
3.1. Købs- og tegningsoptioner	280
3.2. Fantomaktier	280
3.3. Aktiekøb	281
3.3.1. Tilbagekøbsaftaler	281
3.4. Restricted stock	282
4. Arbejdsgiverens oplysningspligt	282
5. Ansættelsesforholdets ophør	283
5.1. Lønmodtagerens opsigelse	283
5.2. Arbejdsgiverens opsigelse	284
5.3. Tidsbestemt ansættelse	285
6. Retsstillingen uden for aktieoptionsloven	285
7. Medarbejderaktionæroverenskomster	286
Kapitel 11. Royaltyklausuler	287
1. Med hvilke medarbejderkategorier kan der aftales royaltyklausuler?	288
2. I hvilke situationer er royaltyklausuler relevante?	288
3. Afgrænsning og fastlæggelse af »kundebegrebet«	289
4. Royaltyydelsens fastsættelse – rimelige størrelse	291
5. Hvilke opsigelser udløser royalty?	292
6. Konsekvensen af ugyldig eller urimelig royaltyklausul	293
7. Omgåelse – kamoufleret kundeklausul m.v.	294

8. Royaltyklausuler – ansættelsesbevisloven	295
Kapitel 12. Andre begrænsninger	297
1. Optionsbestemte klausuler	297
2. Opfinderklausuler	299
2.1. Godtgørelsens form	300
2.2. Bevisbyrdeproblematikken	300
2.3. Rimelig godtgørelse – hvad er det?	302
3. Vikarformidlingsaftaler	303
4. Personalepolitiske ansættelseshindringer	303
4.1. Lovmæssige hindringer	304
4.1.1. Børneattester	304
4.1.2. Lov om finansiel virksomhed	304
4.1.3. Decorum	305
4.1.4. Uddannelseskraft – krav til bevillinger, autorisationer, bestillinger o.l.	306
4.1.5. Krav om forsvarlig økonomi	306
4.2. Overenskomstmæssige hindringer	307
4.3. Individuelle hindringer	308
4.3.1. Langt opsigelsesvarsel – forlænget opsigelsesvarsel	308
4.3.2. Krav om kørekort o.l.	311
4.3.3. Hindringer direkte relateret til ledelsesretten	311
4.3.4. Krav om blank straffeattest	312
5. Konsekvensen af medarbejderens tilsidesættelse af lovbestemte og/eller overenskomst- og/eller individuelt aftalte ansættelsesvilkår	312
Kapitel 13. Klausuler i aktionær- og anpartshaveroverenskomster og overdragelsesaftaler	315
1. Klausuler i aktionær- og anpartshaveroverenskomster o.l.	316
1.1. Medejerskab under 10 %	317
1.2. Ejerandel på over 20 %	318
1.3. Ejerandel på mellem 10 % og 20 % af selskabskapitalen	319
1.4. Modregning af kompensation i indlønningssummen på aktier og anpartar m.v. ved fratræden	319
2. Arbejdsmarkeds-klausuler i overdragelsesaftaler	322
2.1. Goodwill	324
2.2. Sideordnede klausuler – forrang	325
2.3. Modregning i købesummen ved førtidig fratræden	326